

EVA-LENA AHLQVIST

Examen från Journalistinstitutet i Stockholm 1966, fil kand i samhällsvetenskap. Arbetat som journalist på Barometern, arbetsmarknadsstyrelsen (redaktör för tidningen Arbetsmarknaden) och tidningen Vi Föräldrar. Började som reporter på Dagens industri 1981 där hon bland annat bevakade skatteområdet.

Under 1990-talet ledarskribent på samma tidning och sedan chef för ledarredaktionen fram till pensionen.

Eva-Lena Ahlqvist anser att politiker borde införa om hur mycket skatt de som har höga inkomster av arbete faktiskt betalar. Och att det är "staten" som vinner ojämförigt mest om de arbetar mer.

POPULISM DOMINERAR SKATTEDEBATTEN

MER FAKTA BEHÖVS FÖR NÖDVÄNDIGA REFORMER, ANSER EVA-LENA AHLQVIST

Politiska slagord och rena felaktigheter får större genomslag än fakta i skattedebatten, menar författaren Eva-Lena Ahlqvist som skrivit boken *Jakten på den rättvisa skatten*.

I ett samtal med Skattebetalarnas vd beskriver hon vad som behövs på skatteområdet för att klara de utmaningar Sverige står inför.

– Jag anser att mycket i dagens debatt om skatter går ut på att försvåra nödvändiga förändringar, säger hon.

Foto: Magnus Liam Karlsson

Christian Ekström (CE): Jag tycker att boken är väldigt bra och vi vill gärna lyfta fram den för Sunt Förufts läsare eftersom vi har medlemmarnas uppdrag att påverka debatt och politiker, men också att dela med oss av vad vi får reda på när det gäller skatter och slöseri. Vad hade du för tankar när du skrev boken?

Eva-Lena Ahlqvist (E-LA): Utgångspunkten är samma som i förra boken, *Klarspråk om skatter* (2010), det vill säga att förbättra skattedebatten. Jag vill göra en insats för en mer faktabaserad diskussion. Det är också ett försök att visa politiker hur man kan resonera för att genomföra reformer för konkurrenskraft vilket är bra för alla i Sverige.

CE: Januariöverenskommelsen innehöll några punkter som berör skatteområdet. Bland annat ska behovet av en omfattande skattereform utredas. Anser du att det behövs en stor reform?

E-LA: Visst kan man tänka sig det, men jag skriver i boken att det inte är nödvändigt. Åtgärder kan införas i stafett, det vill säga genom att lägga till och dra ifrån vilket kan vara bättre än att kompromissa ihop sig i en heltäckande reform. Samtidigt kräver det handlingskraftiga regeringar som har

riksdagen med sig och det har vi haft ont om på sistone. Det viktiga är att huvudsyftet med de förändringar som görs blir att stärka den svenska konkurrenskraften och öka tillväxten per person.

CE: Det är också bra att du tar upp att bland dem som har höga kapitalinkomster dominerar personer som har sålt bostäder. Bostadspolitiken tycks ligga bakom den absolut största förmögenhetsöverföringen i samhället.

E-LA: Skatteverket har tabeller som visar att kapitalinkomsterna har ökat kraftigt, men också att bostadsvinster står för en betydligt större del av kapitalinkomsterna än vinster på aktier och fonder och även för mer pengar än utdelningar på aktier. De ökade inkomsterna på kapital är inget bevis på ökade klyftor utan snarare på en misslyckad bostadspolitik. Tyvärr vågar inget politiskt parti ta tag i den frågan.

CE: Varför pratar vi så lite om konkurrenskraft och tillväxt?

E-LA: Det är en bra fråga. Det borde man göra från vänster till höger, men alla tycks ha tappat sin kompass. Få partier verkar ha klart för sig vad de egentligen vill mer än

>> Vill man få människor att arbeta mer är sänkta marginalsatser bättre än sänkta arbetsgivaravgifter. <<

att få regera. Många vill höja kapitalskatterna för att minska spänningen mellan skatt på arbete och kapital. Den skillnaden har blivit för hög, men svenska kapitalskatter är inte låga. Det är skatten på arbete som är för hög. Sverige måste kunna attrahera både investeringar och spetskompetens.

CE: Den tappade kompassen märks i debatten om värnskatten där moderater och kristdemokrater menade att det var dåligt att ”rika” får sänkt skatt.

E-LA: Alla de som klagat på att skattepengar försvinner när värnskatten tas bort borde fundera på hur mycket som faktiskt har förlorats under alla de år som skatten har funnits. Det tror jag är en mycket större summa. Tillfälliga skatter tenderar nästan alltid att bli eviga.

CE: Det är en viktig slutsats. Det är därför jag är allergisk mot nya skatter och gärna fimpar de som finns. Avskaffad **värnskatt** (se ordförklaring till höger på uppslaget. Reds anm) är mycket bättre än att flytta **brytpunkter** som Moderaterna har föreslagit. Din bok innehåller många andra aha-upplevelser, till exempel **skattekilens** förhållande till skattereduktionen – Rot och Rut.

E-LA: Rut och Rot är ett väldigt smart sätt att komma åt problemet med höga skatter, bland annat moms, på arbetsintensiva tjänster. För företag spelar det mindre roll eftersom de får dra av kostnader för inköpta tjänster, men för privatpersoner lindrar reduktionen de värsta effekterna och gör fler tjänster attraktiva att köpa. Det skapar nya jobb genom att företag växer fram.

CE: Det här med olika momssatser ger för övrigt helt snurriga effekter. Våra vänner i stiftelsen Rättvis Skatteprocess drev en process där det var oklart om en dansbaneverksamhet skulle betala 12 eller 25 procent. Närliggande verksamheter bedöms helt olika för Skatteverket har inte ens själva koll på momsreglerna.

E-LA: Momsen är komplicerad och det är ofta Skatteverkets ställningstaganden som bestämmer vad det ska bli. Ibland blir det både ologiskt och konkurrenssnedvridande. Tyvärr var enhetlig moms det första som sprack efter 1990-talets

I ett samtal mellan Skattebetalarnas vd, Christian Ekström, och författaren Eva-Lena Ahlqvist framkommer bland annat att de ökande kapitalinkomsterna i huvudsak beror på vinster vid bostadsförsäljningar. Därför borde en reform av bostadsmarknaden vara högprioriterad.

skattereform. Övergripande gäller att om det krävs komplicerade undantagsregler så är det oftast skatten som är för hög. Därför skulle jag helst av allt vilja se att man kunde slopa både den statliga inkomstskatten och 3:12-reglerna för entreprenörer. Det skulle ge ett betydligt enklare skattesystem och en stark signal om att det ska löna sig både att arbeta och att driva företag.

CE: Organisationen Företagarna har nyligen släppt en bok om platt skatt. Är platt skatt möjlig att införa i Sverige?

E-LA: Det vore bra med en plattare skatt på inkomster av arbete, men vi kan aldrig genomföra platt skatt fullt ut. Och det föreslår inte Företagarna heller. Det fungerar bara om man startar om ett land så som skedde i Östeuropa under 1990-talet.

CE: Jag irriteras ofta av påståendet att det nu är dags för de rika att betala. Du visar på ett fint sätt hur mycket mer man betalar redan i dag som höginkomsttagare (se graf. Reds anm). Du är också inne på det som jag brukar kalla dubbel progressivitet, det vill säga att skatten ökar dramatiskt vid högre inkomster trots att man får lägre och lägre andel tillbaka via socialförsäkringssystemen. Det är få som har grepp om detta

” Helst av allt skulle jag vilja se slopad statlig inkomstskatt och slopade 3:12-regler.

och ibland låter det som att vi har en regressiv skatteskala trots att det är fullständigt osant.

E-LA: Det är ett demokratiskt problem att det saknas statistik som visar hur mycket olika inkomstgrupper verkligen betalar i skatt. Det gör att man kan påstå att Antonia Ax:son Johnson betalar mindre skatt än blomsterhandlaren på hörnet, men det gör hon ju inte alls. De som betalar allra mest i skatt, hundratals miljoner kronor varje år, gör det till följd av stora kapitalinkomster från framgångsrika företag. Då blir andelen skatt av den totala inkomsten lägre än om allt var arbetsinkomst.

CE: Hur kommer det sig att medvetenheten om vem som betalar är så liten?

E-LA: Om politiker hela tiden säger att de som tjänar lite mer kan betala mer, eller att de rika betalar för lite, är det lätt att få folk att tro att det är så. Men skatten på höga arbetsinkomster är oerhört hög och där ska man räkna in arbetsgivaravgifterna som inte ger några förmåner alls på högre inkomster. När politiker klagar på att skatten på utdelning är låg ska man komma ihåg att det är betydligt större risk att starta och driva företag än att vara anställd och att Sverige behöver företag som växer och vågar anställa. Det måste speglas i beskattningen.

CE: En sak jag reagerade på i boken är att du värnar om arbetsgivaravgiften. Varför är det bättre att avskaffa den statliga inkomstskatten eller att sänka den synliga skatten på arbete än de indirekta skatter som arbetsgivaravgiften består av?

E-LA: Först och främst, avgifterna står för en fjärdedel av statens intäkter vilket gör den till en viktig skatt. Det är inte självklart att sänkt arbetsgivaravgift skapar fler nya jobb eftersom

"Att det skiljer upp till 40 procentenheter mellan skatt på utdelning och arbetsinkomster är inte hållbart, men det är inte skatten på kapital som är för låg utan skatten på kvalificerat arbete som är för hög."

sänkningen riskerar att ätas upp av höjda löner. Vill man få människor att arbeta mer är konkurrenskraftiga inkomstskatter, inte minst sänkta marginalskatter, bättre än sänkta arbetsgivaravgifter.

CE: Avslutningsvis skulle jag vilja ta upp skatternas symboliska funktion, särskilt inom miljöområdet. När jag diskuterar **grön skatteväxling** med politiker så är det ofta så att de skrivit om det i program och i debattartiklar, men de har aldrig konkretiserat tankarna. De har snarare blivit förälskade i en teoretisk idé.

E-LA: Forskningen har inte kunnat visa att grön skatteväxling ger önskad positiv effekt. Koldioxidskatten är den bästa miljöskatten vi har för den siktas in sig på precis det som behövs. I övrigt tror jag man ska vara försiktig med miljöskatter. Man borde fråga sig om den skatt man vill införa verkligen är bästa sättet att förbättra klimatet. Punktskatter får lätt önskade effekter. ■

ORDFÖRKLARINGAR

BRYTPUNKTER,

årsinkomst före grundavdrag där en person börjar betala statlig inkomstskatt. Brytpunkten ligger 2019 på 504 400 kronor, vilket motsvarar en månadslön på ungefär 42 000 kronor. Det finns även en övre brytpunkt för värnskatte.

VÄRNSKATTEN

infördes under den ekonomiska krisen i mitten av 1990-talet och innebar att den statliga skatten höjdes från 20 till 25 procent. Värnskatten skulle vara tillfällig, men finns fortfarande kvar ovanför en övre brytpunkt på 703 000 kronor, motsvarande en månadslön på ungefär 58 600 kronor, vilket bidrar till att Sverige har världens högsta marginalskatter.

SKATTEKILEN

är skillnaden mellan vad en arbetsgivare betalar och vad en anställd får i handen. Det kan också vara skillnaden mellan vad en person måste arbeta ihop före skatt för att kunna betala en annan person till exempel 100 kronor efter skatt. Då blir det skillnaden mellan en svart och vit marknad. När skattekillen blir för stor blir tjänster inte utförda alls eller så utförs de svart.

GRÖN SKATTEVÄXLING

kallas en metod att växla sänkt skatt på arbete mot miljöskatter med syfte att få en dubbel välfärdsvinst, både bättre miljö och högre sysselsättning. Enligt januariöverenskommelsen ska 15 miljarder kronor skatteväxlas.

SKATT PÅ ARBETE FÖR LÖNTAGARE 2017

Tabellen visar hur hög skatten blir på olika arbetsinkomster och hur den fördelar sig på olika skatter, inklusive arbetsgivaravgiften, före avtalade förmåner, exempelvis tjänstepension.

Inkomst	100 000	200 000	300 000	400 000	500 000	1 000 000
Kommunalskatt	22 451	55 085	90 417	124 240	156 360	316 960
Statlig inkomsskatt	0	0	0	0	9 580	126 995
Skattereduktion för inkomstskatt	-9 742	-16 073	-22 851	-26 770	-26 770	-14 967
Summa inkomstskatt	12 709	39 012	67 566	97 470	139 170	428 988
Arbetsgivaravgifter	31 420	62 840	94 260	125 680	157 100	314 200
Skatt samt arbetsgivaravgifter	44 129	101 852	161 826	223 150	296 270	743 188
Lön efter skatt	87 291	160 988	232 434	302 530	360 830	571 012

FOTNOT: Efter 2017 slutade Skatteverket att uppdatera tabellen.